

(המשך מעמוד 27)

אנה פאלאצ'י, כינה אותם מחדנים, לא-לוחמים.

המסקנה של שייך מעניינת מאוד: היחידות הסדירות שהובאו לדרום-לבנון נכשלו והתמוטטו. לעומת זאת, המלציות ששמרו על מחנות הפליטים, על הבית והמישפחה, לחמו באומץ-לב בלתי-רגיל ועיכבו יחידות עילית של צה"ל. כך נוצר הפקד בצידון. בעין אל-חילוה הם ניהלו מלחמת-התאבדות מטורפת, שלא היתה דומה לגטו ורשה והיתה דומה יותר למצדה. הם הצליחו לעכב יחידות עילית שלא הגיעו לדאמור ולכן לא הגיעו למבואות ביירות. זה שוב מוכיח, שכשאתה מגן על הבית, הלחימה שונה.

שייך מציין באותו מאמר את הישגיהם של הפלסטינים ואת שביית שמונת החיילים, שאילצה את ממשלת בגין להגיע איתם למשא-ומתן, ואת העמידה המצויינת במצור על ביירות. הוא גם מצטט מפי מפקדי צה"ל בכירים, כמו מפקד גולני, דברים שמעולם לא פורסמו בארץ.

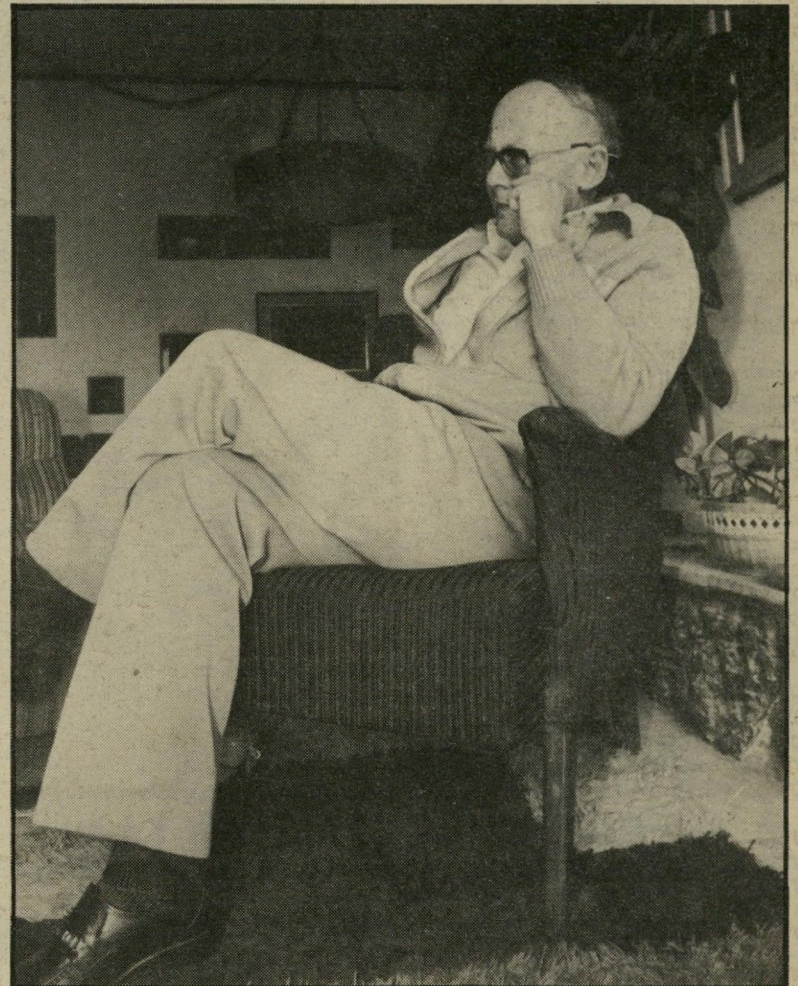
המאמר הזה, כמו מאמרים אחרים של שייך וזוכים בתחרות ובתשומת-לב, שייך מקובל גם על החוגים הפלסטיניים. בפגישה שהיתה לנו - אורי אבנרי, ענת סרגוסטי

אומר לי שייך: "שמת לב לדבר מעניין - לא דיברנו בכלל על הספר שלי". ודאי ששמתי לב.

באשר נבחר אריאל שרון כשר-ביטחון, הוא כינס את הבתבים המדריים ואמר להם כי הוא עומד להקל באמצעי הביטחון שיינקמו בשטחים. באותו יום ממש יצאת אתה במאמר בו אמרת בדיוק את ההיפך. בדעבד מסתבר כי צדקת.

טילפנת אלי באותו יום ושאלת איך קרתה לי כזאת פאשלה. לא יכולתי להגיד לך שבמנו עיני ראיתי מיסמכים שאמרו בדיוק ההיפך ממה שאמר שרון באותה מסיבת-עיתונאים.

שרון לא בדיוק ידע אז איך לנהוג בעיתונות. הוא התייעץ עם עיתונאים. היו לו אז ירידים רבים מהמיקצוע הזה. הם יעצו לו לפגוש באלה העוסקים בביטחון היומיומי. זה היה מובן שקל לו יותר לתת סקופים גדולים לכתבים המדיניים, שגם לא כל-כך מבינים בביטחון השוטף. ראשם נתון למקום אחר ורובם, אם לא כולם, אינם מבינים את הנושא הצבאי. כך קרה ששר-הביטחון, תחת לכנס את הכתבים הצבאיים, כינס את המדיניים שפירסמו את דבריו בלי לשאול שאלות.

מראיין שייך בביתו, אפילו לאשתי לא גיליתי.

ואני - עם יאסר ערפאת, ציטט ערפאת מאמרים של שייך ואמר שהוא קורא את כל המאמרים שלו.

באישוהו שלב במלחמת לבנון היתה אפשרות ששייך ייפגש עם ערפאת, אך האפשרות נדחתה בעצתו של אחד מחברי המועצה. לא גרשוש שוקן, הוא ממחר לצייך. שוקן היה אז בחו"ל. מי מחברי מערכת "הארץ" התנגד לפגישה - אינני מצליחה להציל מפני של שייך, כשם שאינני מצליחה להוציא שמות של אנשים אחרים. הוא דיסקרטי מאוד, לא ימכור את עצמו תמורת פירסום סיפור או תמורת כל חון שבעולם.

יחד עם זאת הוא כן בצורה בלתי-רגילה, הפגישה איתו היתה עם עיתונאי שאינו עסוק כל הזמן בעצמו, עיתונאי שאינו חי למען הפירסומה האישית שלו, עיתונאי שלא מתענג בכל פעם ששמו מופיע בעיתון. נדמה לי שהאיש הזה, בניגוד לאנשים אחרים במיקצוע, מאמין באמת ובתמים כי העיתונות היא בחזקת שליחות ולא דרך לקיום אגו-סריס.

ממש על סף הדלת, לפני שאנחנו נפרדים, אני לא שונא אותו. אני פוחד ממנו. נפל בן של חבר קרוב מאוד שלי, הילד הזה כמעט גולד לי ביידיים. אני אמנם לא חש טינה כלפי שרון, אך פעם.

גם היום לא?

אני לא שונא אותו. אני פוחד ממנו. נפל בן של חבר קרוב מאוד שלי, הילד הזה כמעט גולד לי ביידיים. אני אמנם לא חש טינה כלפי שרון,

אבל יש לי כאב מסויים. מתי התחלת לפחד משרון? כשהגעתי למסקנה שהוא עלול לשחק על כל הקופה הלאומית.

מה מניע איש כזה לשחק על כל הקופה הלאומית?

מה מניע מנהיג כמו סטאלין - ואני לא רוצה להעלות על דל שפתי שמות אחרים - לשחק על קופת האומה? מה מניע אדם כמו משה ארנס, לקבל אחריות עצומה ואיומה שכזו אילו הייתי רוצה, לא היתה לי בעיה להיות חבר שלו ולאכול

לסקר מלחמה של ולסקר מלחמה של אחרים זה לא אותו הדבר. בקמבודיה ובתאילנד ראיתי דברים נוראיים, אנשים מחים מחשישות ורעב, אבל זה לא היה כמו במלחמת-הלבנון, שבה נלחם הבן שלי.

ישר מהצלחת בכרה המרכזית, לשכב על הגב ולקום בבוקר ולקבל אינפורמציה לעוסה. אחרים עשו את זה, ואל תבקשי ממני להזכיר שמות.

אני נזהרתי, נזהרתי מאוד, כי היתה לי תחושה שאם אוכל מהכרה המרכזית, אני יכול לטעות ולהטעות אחרים, הבנתי שאם אני רוצה להיות ישר עם עצמי ועם הקוראים שלי, לא יכולה להיות שותפות ביני ובין שרון.

וואי קרה משהו שהדליק את האור האדום.

מה שקרה, קרה אצלי בפנים. לא ביני ובינו. הוא לא עשה לי רעה אישית. להיפך, קיבלתי הרבה איתותים לבוא להתקרב אליו. בכלל, מי שפנה אליו בתקופה מסויימת לא היתה לו בעיה. בתחילת דרכו כשר-ביטחון הדלתות שלו היו פתוחות, אחר-כך נעשו טעויות.

אני לא זוכר שהיה לי אי-פעם ויכוח אישי איתו, לבר אולי, פעם בשנות ה-70, כשכתבתי לכסיקון צבאי ביחד עם איתן הבר. איתן כתב את הערך אריאל שרון, ולדעתי הוא היה סופרלטיבי יותר מערכים אחרים. הבר כתב כי טענו על שרון כי ב-73 הפך פקודתו, שרון רתח על זה. הוא צילצל אלי ואמר שהוא מצטער שכך נכתב. אמרתי לו כי לדעתי, הערך הגון מאוד. הוא אמר שישגיח תביעה ממשפטית. הסברתי לו, שלמרות שלא אני כתבתי את הערך, לא אנטוש את הבר וכי ביחד נתגונן.

סופו של עניין הוא נסוג. אפרופו, עורר-הדין שלו דאז הוא כיום אחד משונאיו הגדולים ביותר, זה עורר-הדין אריה מרינסקי, שהתייצב לצד ועד עובדי משרד-הבטחון נגד שרון תמורת שכר סימלי של שקל.

אני עצמי הכנתי שעם אריק אין חברים, ואני מבין היטב שמי שרוצה לעשות עבודה יסודית, צריך להזהר מאוד מחברויות כאלה, כי זו אהבה התלויה בדבר, ואני לא מאמין באהבות כאלה. כשאריק בא למשרד-הביטחון, הוא לא הרגיש נוח. נתתי לו מהאי ימי חסד ואו פירסמתי סדרת מאמרים מאוד שקטה, לא תפיסת עולמו. הרמתי טלפון, כי לימרו אותי שצריך לקבל תגובה. ביקשתי פגישה. אצל אריק זו היתה חצר בינונית והפגישה לא יצאה לפועל. אף פעם לא אמרו לי שלא ייפגש איתי. להיפך, אבל בסופו של עניין לא נפגשנו.

בכלל, הלישכה שלו הצטיינה בכך שמעולם לא הצליחה לעמוד בלוחמים. הלישכה שלו הצטיינה בהמון סטוליס של הרגע האחרון, כל העניין מאוד קפריזי. אלופים היו יושבים אצלו שעות בחדר-ההמתנה, ולא הצליחו להיכנס אליו. תראי כמה פעמים ביטל הופעות שנבקעו מראש. כמסתכל מהצד, ידעתי שהוא יגיע מהר מאוד לחיכוכים עם אנשים. את ודאי זוכרת את התפטרותו של יושב-ראש התעשייה האווירית, שהתפטר על הרקע שאריק שרון שר-הביטחון אינו עונה לימכתבים שלו. מי שיעץ לו בנושא העיתונות גרם לו נזק. היו לו כמה עיתונאים שחשבו שהם עושים לו טובה, מן עיתונאיתסתר כאלה, ותראי למה הם גרמו - לקרע ביני ובין ועדת-העורכים.

הוא בא לפגישה עם הוועדה, אחרי שתורדך על-ידי אחד מעיתונאיתסתר שלו, שגילה לו מה

ישאל ואמר לו מה יענה. הם, הוא והעיתונאי חשבו שזה לא ידוע. אני ידעתי מה קורה אצלו, כמו שאני מצייץ לחדר-המיטות. אבל אותם עיתונאיתסתר שיעצו לו, הביאו אותו לירי קרע עם ועדת-העורכים. קרע שלא היה להם מהתקופה הבריטית.

כמה שנים אתה כתב צבאי?

שנים רבות. תמיד רציתי להיות כתב צבאי, אלא שבתחילה עסקו כזה אחרים - חביב נענע, נפתלי לביא - זה היה בתחילת שנות ה-60. קודם לכן עסקתי בסיקור המשק ההסתדרותי. סיקרתי מישפטים מפורסמים כמו מישפט שורות-המתנדבים, מישפט קסטנר, כפר קאסם. הייתי כתב לענייני מישפטה במקביל עם אורי דן. הייתי כתב אזורי, עברתי כל מיני סוגים של כתבות. ודבר אחד את מוכרחה לציין: מהיום הראשון שלי כעיתונאי, אני עובד כהארץ. אני בן-אדם נאמן ושמרן.

אתה ילד הארץ?

לא. אני ילד צרפתי. הגעתי ארצה בגיל 3, ישר לתל-אביב, התמונה הראשונה שאני זוכר היא שמישהו מעביר אותי לערבי כסירה. הורי הגיעו לצרפת מפולין, מפני שאח של אבי גר שם. באיזור של כורים, שהתרכזו בו קהילה פולנית. אבל אין לי שום קשר להיסטוריה הצרפתית שלי. הדבר היחיד שיש לי מאו, זה דרכון צרפתי, שניצלתי כשהייתי צריך להגיע לעדן. כרי לסקר את מלחמת תימן.

אבי היה פועל ועלה ארצה מטעמים ציוניים. פה עבר כמעט כל ימיו במאפייה, ובגיל די מאוחר הפך מנהל-חשבונות וכספים של חברה ליבוא שעונים. הוא עובד עד היום ונוסע במהירות מופרות במכונית שלו. ויש לו כבר נינה. לא מזמן שימח אותנו כננו, כשנולדה לו בת, והוא הפך אותי לסב.

תמיד רציתי לעסוק בכתיבה והצעתי את עצמי להארץ. עור כשהייתי במדים של סגן-מישנה. בר כבר עם עבודתי העיתונאית סיימתי את לימודי. אני לוקח את עבודתי ברצינות ומשתדל להיות ישר עם עצמי ועם הנושא.

עם השנים הצלחת ליצור לעצמך שם של עיתונאי אמין, רציני, מכובד ומאוד מקובל על כל הצדדים. איך מצליחים ליצור דימוי כזה בגזנגל העיתונאי?

בקאריירה מסוג זה, יש עליות וירידות חדות. יש טיפוס איטי במעלה לא תלול, ובסופו של דבר אתה מגיע לרמה מסויימת, שבה אתה קוטף את פירות ההשקעה בת השנים. בתחום הביטחוני קשה לעשות סקופים מרעיש עולם, כי יש צנזור. בכלל, אני לא מחשיב גדול של סקופים. לא זה מה שחשוב. מישורו זוכר שאני פירסמתי ראשון את זה שהסורים התחילו להטות את מקורות-הירידה? מישורו זוכר? גם הבוס שוכח. רק העיתונאי זוכר.

מה שחשוב לעיתונאי הוא קשר טוב לנושא שהוא עוסק בו ולמקורות האינפורמציה, יכולת להבין עניין כשהתשכץ מלא רק בחלקו. לתת פרשנות נכונה ולעשות כמה שפחות טעויות.

כמה מילחמות סיקרת במשך הקאריירה הארוכה שלך?

ב-1965 הייתי מגוייס כחייל. כעיתונאי

הפכנו לכהים לחלוטין. אוטובוסים הביאו חורמים מהבונדס, לעמוד על הטראסה ולראות איך מכגיזים עיד. זה הפך להצגה.

סיקרתי את ששת-הימים, את ההתשה, את יום-הכפורים, את הפעולות כאמצע וגם מילחמות של אחרים, כמו מלחמת וואיטנאם, פעמיים קפריסין, ואם את רוצה היסטוריה, את גם את מלחמת תימן. הגעתי לשם במטוס דרך אריס-אבבה וג'יבוטי. הצגתי את עצמי כעורך-דין. בוואיטנאם סיקרתי את המלחמה מטעם העיתון. ישבתי שם כמה שבועות. עשיתי שליחויות. אני מאחל לך שיהיו לך חצי מהשליחויות שאני ביצעתי. הייתי במישלחת הראשונה שיצאה לברית-המועצות. זה היה המיפגש הגדול של ישראלים עם ציבור יהודי חברית-המועצות, בפעם הראשונה מאז קום המדינה.